

Input NVO bij de vorming van een nieuw kabinet

De NVO, de beroepsvereniging van pedagogen en onderwijskundigen, geeft u graag zeven speerpunten mee bij de gesprekken over de vorming van een nieuw kabinet.

(Ortho)pedagogen staan voor een veilige en gezonde opvoeding, ontwikkeling, kwaliteit van leven en welbevinden. Van kinderen, jongeren en van mensen in een zogeheten afhankelijkheidsrelatie, zoals mensen met een (verstandelijke) beperking of ouderen. We willen passende, betaalbare en voor iedereen toegankelijke zorg voor mensen die dat nodig hebben. Juist daarom willen we onnodige zorg voorkomen. En dat kunnen we!

Door in te zetten op preventie. Door met gedegen wetenschappelijke vakkennis te analyseren wat mensen (nog) wél kunnen en wat zij nodig hebben om beter te functioneren. Het aangrijpingspunt voor het handelen van (ortho)pedagogen ligt in de interactie tussen client en diens fysieke en sociale omgeving zoals ouders, naasten en andere deskundigen en is daarmee context specifiek.

Wat de beroepsgroep daarvoor allemaal voor nodig heeft, is ruimte. Ruimte om het (ortho)pedagogische vak uit te kunnen oefenen volgens de beroepsstandaarden en richtlijnen. Ruimte om de vakkennis die daarvoor nodig is op peil te houden. En ruimte om dáár te worden ingezet waar zij van toegevoegde waarde is.

1. Intervenier in geval van (kinder)armoede

Armoede leidt maar al te vaak tot cognitieve, sociale en mentale achterstand, bij ouders en daarmee ook bij hun kinderen. Help scholen en (jeugd)gezondheidszorg om problematiek die ontstaat als gevolg van armoede te signaleren. Zet tegelijkertijd in op interventies om de gezonde opvoedings-, ontwikkelings- en mentale situatie te herstellen én op eventuele maatregelen om bestaanszekerheid te waarborgen. Benut wetenschappelijk onderzoek, zoals de inzichten van prof. dr. Nicole Lucassen, pedagoog en bijzonder hoogleraar Kinderarmoede aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Ook de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) dringt in het advies 'Kinderen uit de knel' aan op een integrale benadering van maatschappelijke vraagstukken. Meer dan 40% van de ouders in Nederland ervaart problemen op gebieden zoals wonen, schulden of gezondheid. Dat heeft directe gevolgen voor de gezinssituatie. Zorg ervoor dat ook andere domeinen (dan jeugdhulp) kunnen bijdragen aan het gezond en veilig opgroeien van een nieuwe generatie, ook als kinderen nog niet kampen met problemen die om de inzet van jeugdhulp vragen. Orthopedagogen hebben oog voor die brede context, zijn werkzaam in jeugdhulp, onderwijs, gehandicaptenzorg, ggz18+ en ouderenzorg en kunnen hier een grote rol in spelen.

2. Zorg voor extra ondersteuning om gelijke kansen te borgen

Inzet op gelijke kansen kan opvoedings-, ontwikkelings- en gezondheidsproblemen voorkomen of verminderen. Onderwijs is een recht voor iedereen. Zorg dat alle kinderen dat recht zoveel mogelijk benutten. Er is een nijpend lerarentekort en de primaire taak van leraren, onderwijs geven, staat daardoor onder druk. Hierdoor kunnen leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, in de knel komen. Help leraren en ouders om te voorkomen dat leerlingen uitvallen. Help leraren en ouders om vroegtijdig te signaleren dát extra ondersteuning nodig is. Zorg dat het onderwijs voldoende expertise heeft om die ondersteuning te bieden. Zorg dat scholen hulp krijgen om verbinding te leggen met jeugdhulp. En vice versa: zorg dat kinderen die jeugdhulp nodig hebben, zo goed mogelijk (passend) onderwijs blijven volgen. Zet (ortho)pedagogen hiervoor in. Kinderen die naar ons land zijn gevlucht, snakken naar veiligheid, stabiliteit en rust. Heb meer oog voor deze kinderen, ze moeten kunnen herstellen van vaak traumatische vluchtervaringen.

3. Bevorder én faciliteer thuisnabije zorg

Mensen voor wie, om één of andere reden, ontwikkeling stagneert en die daarvoor professionele hulp nodig hebben, blijven graag zo lang mogelijk thuis wonen of krijgen het liefst zorg in een omgeving die zo thuis-nabij mogelijk is. Dat geldt voor kinderen en jongvolwassenen voor wie bijvoorbeeld uithuisplaatsing dreigt, voor mensen met een (verstandelijke) beperking en voor ouderen. In de ouderenzorg voert de medische insteek de boventoon. Orthopedagogen brengen een ander perspectief in, namelijk behoud en/of bevorderen van kwaliteit van leven en welbevinden. Daarbij gebruiken (ortho)pedagogen een contextgerichte, mediatieve aanpak.

In thuisnabije zorg vervullen de 'gewone' opvoeders, partners of naasten een essentiële rol. Er kunnen zich ook specifieke beroepsethische vragen voordoen. Dat vergt dat ter zake deskundige professionals, zoals (ortho)pedagogen, hierin een rol vervullen. Betrek hen ook bij de ontwikkeling van dit beleid; dat waarborgt dat consequenties en voorwaarden op voorhand inzichtelijk zijn.

4. Reduceer arbeidsmarkttekorten en wachtlijsten

Onderwijs en zorg staan onder druk. Er zijn onacceptabele wachtlijsten in alle zorgdomeinen en zorgaanbieders kampen met grote personeelstekorten. Om passende zorg kwalitatief en toegankelijk te houden is het belangrijk de instroom van voldoende expertise te waarborgen. Tegen dat licht is het essentieel om te honoreren waar de diverse brancheorganisaties en onze beroepsgroep al sinds 2020 voor pleiten: bekostig de opleiding tot orthopedagoog-generalist. Deze BIG-geregistreerde professional heeft een wettelijk geborgde taak en functie in diverse sectorale wetten, waaronder de Jeugdwet en de Wet Zorg en Dwang, maar deze opleiding wordt tot op heden niet bekostigd.

5. Waarborg vakbekwaamheid

Passende zorg en eventueel domeinoverstijgende zorg is maatwerk en wordt vaak op lokaal of regionaal niveau geregeld. Ruimte en flexibiliteit is nodig, maar kwaliteitsborging ook. Maak daarom gebruik van de normen van de beroepsgroepen zelf. Denk daarbij aan beroepscode, kwaliteitsregisters, (vakinhoudelijke) richtlijnen en (lerend) tuchtrecht. Van beroepsgroepen kan en mag worden verwacht dat zij die normen voortdurend actualiseren op grond van ontwikkelingen in de wetenschap en in de praktijk en daarover voortdurend in dialoog zijn met zorgaanbieders en cliënten. De NVO en het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) kennen registraties op zowel master- als postmasterniveau. Zet universitair opgeleide masters in als dat kan en zet postmasterprofessionals, zoals de orthopedagoog-generalist, in als dat gezien de zorgvraag noodzakelijk is.

6. Een leven lang ontwikkelen

Professionals ontwikkelen zich gedurende hun loopbaan; afhankelijk van wat zij voor hun beroepsuitoefening nodig hebben, hun ambities en de behoefte van hun werkgever kan dat bij- en nascholing op een specifiek gebied zijn (denk aan multi-probleem-gezinnen, dyslexie of kindermishandeling); een bepaalde therapie (zoals cognitieve gedragstherapie of systeemtherapie); of een vervolg-beroepsopleiding, die tot een kwalificatie en aparte (BIG)registratie leidt. Het kan zijn dat een opleiding voldoende bagage biedt om opleiding tot een ander beroep te volgen (bijvoorbeeld om als master-psycholoog de opleiding tot orthopedagoog-generalist te volgen of als master orthopedagoog de opleiding tot gz-psycholoog). De combinatie van beroepen kan juist die expertise bieden waaraan in de zorg behoefte is. De NVO pleit er dan ook voor om, in het kader van Een leven lang ontwikkelen, die diversiteit en flexibiliteit te behouden. Daarvoor is het nodig dat ook in beroepenstructuur psychologische zorg het voor master orthopedagogen mogelijk blijft om de opleiding tot gz-psycholoog te volgen.

7. Behoud expertise en zorg voor faire tarieven

In zorg en onderwijs houdt de waardering van hoogwaardige expertise niet altijd gelijke tred met de ontwikkeling en behoefte. Zo blijft de financiële waardering voor gedragswetenschappers in het onderwijs achter bij de (terechte) waardering voor leraren. Zorg voor passende arbeidsvoorwaarden om orthopedagogen in het onderwijs te behouden en om inclusief onderwijs te kunnen realiseren. In de ggz vindt tarifiering nog plaats op grond van verouderd kostprijsonderzoek. Orthopedagogen in de gehandicaptenzorg maken zich zorgen om de groepsleiders, met wie zij nauw samenwerken én op zijn aangewezen.

Deze situatie, over de volle breedte van onderwijs en zorg, is een reëel risico voor het behoud van essentiële expertise in onderwijs en zorg en daarmee voor de zes hiervoor genoemde punten. Zorg daarom voor passende waardering voor professionals, waaronder (ortho)pedagogen en orthopedagogen-generalist.